

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 364.013:330.342.14

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.3.1>

JEL Classification: I38, O35, H55, L31, R11

Шинкарук Л.В.,

д-р екон. наук, професор,

професор кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7434-1495>,

Прушківська Е.В.,

д-р екон. наук, професор,

професор кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4227-8305>,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ,

Бондаренко Л.А.,

д-р екон. наук, доцент,

професор кафедри туризму та економіки підприємства,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4904-7435>,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Shynkaruk L.V.,

dr.sc.(econ.), prof., professor at the department

of production and investment management,

Prushkivska E.V.,

dr.sc.(econ.), prof., professor at the department

of production and investment management,

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv,

Bondarenko L.A.,

dr.sc.(econ.), assoc. prof., professor at the department

of tourism and business economics,

Dnipro University of Technology

SOCIAL PROJECTS AS A TOOL OF INNOVATIVE SOCIAL POLICY: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL CONTEXT

Постановка проблеми. Сучасна соціальна політика перебуває під впливом глобальних трансформаційних процесів, зумовлених посиленням економічної нестабільності, демографічними змінами та соціальною нерівністю. У цих умовах дедалі більшого значення набувають соціальні проєкти, які виступають не лише інструментом реалізації соціальних програм, але й сполучною ланкою впровадження інноваційних підходів у сферу суспільного розвитку. Проєкти дозволяють державі та суспільству оперативно реагувати на виклики, що постають унаслідок кризових явищ, війни, кліматичних змін та структурних зрушень на ринку праці.

Актуальність теми визначається тим, що соціальні проєкти поєднують у собі стратегічний потенціал інноваційної соціальної політики та практичні інструменти її реалізації. На відміну від традиційних програм, орієнтованих переважно на підтримку уразливих груп, сучасні проєкти

інтегрують елементи соціальних інновацій, партнерства між державою, бізнесом і громадянським сектором, а також механізми сталого розвитку. В умовах воєнних і післявоєнних викликів для України вони здатні виконувати функції соціальної стабілізації, підвищення зайнятості та інтеграції постраждалих груп населення.

Крім того, соціальні проекти формують нову архітектуру залучення інвестицій у соціальну сферу, поєднуючи державні ресурси з приватним та міжнародним фінансуванням. Їх реалізація сприяє розкриттю інвестиційного потенціалу громад та регіонів, оскільки проектні механізми здатні забезпечити мультиплікативний ефект як для місцевої економіки, так і для людського капіталу. Інноваційна природа сучасних соціальних проектів зумовлює потребу в удосконаленні інституціонального середовища, від процедур управління до системи моніторингу та оцінювання результатів. Формування ефективних інституційних рамок стає ключовою передумовою масштабування проектних рішень і забезпечення їхнього довгострокового впливу в умовах післявоєнної відбудови України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціальні проекти у науковій літературі розглядаються як важливий інструмент реалізації соціальної політики, що поєднує цілі економічного зростання та соціальної справедливості. Аналіз наукових публікацій свідчить, що соціальні проекти дедалі частіше розглядаються як ключовий механізм модернізації соціальної політики та інструмент активного впливу на розвиток людського капіталу. У працях сучасних дослідників наголошується, що соціальні проекти поєднують соціальні цілі з мобілізацією економічних ресурсів, стимулюючи інвестиції в освіту, медичні послуги, зайнятість і розвиток громад. Зокрема, А. Сен трактує ефективну соціальну політику як процес розширення можливостей людини, а проектні інструменти – як форму інвестицій у людський потенціал, що забезпечує подолання обмежень та підвищення соціальної мобільності [1]. Подібний підхід підтримує А. Гемерік [2], який підкреслює, що соціальні програми нового покоління мають діяти не як механізм компенсації, а як каталізатор розвитку можливостей та інклюзії людей у соціально-економічні процеси.

У сучасних дослідженнях міжнародних організацій значна увага приділяється інвестиційному виміру соціальних проектів. За даними експертів OECD [3], інтеграція соціальних проектів у регіональні стратегії дозволяє активізувати локальний інвестиційний потенціал, посилити конкурентоспроможність громад і забезпечити стійкі позитивні ефекти для місцевих ринків праці.

Важливою складовою досліджень є проблематика інституціонального середовища, у межах якого реалізуються соціальні проекти. Праці Ж. Дефорні та М. Ніссенс [4] свідчать, що результативність соціальних ініціатив визначається якістю інституційних структур, доступністю інструментів підтримки та здатністю держави забезпечити прозорі правила гри для всіх учасників. Європейська комісія [5] у своїх звітах акцентує, що інтеграція соціальних проектів у довгострокові стратегії інклюзії та зайнятості підвищує їхню стійкість і дозволяє масштабувати інноваційні моделі взаємодії держави, громад та бізнесу.

Окремий напрям наукових праць присвячено соціальним інноваціям як фундаменту сучасних соціальних проектів. М. Мулган [6] наголошує, що інновації у соціальній сфері виникають у відповідь на структурні кризи й інституційні розриви, створюючи нові форми співпраці, інтегровані послуги та моделі підтримки вразливих груп.

В українських наукових дослідженнях увага переважно зосереджена на ролі соціальних проектів у підтримці вразливих груп населення, подоланні наслідків війни та відновленні місцевих громад. Важливо, що соціальні проекти дедалі частіше розглядаються не лише як інструмент соціальної підтримки, а як форма інвестицій у людський капітал та механізм розкриття інвестиційного потенціалу територіальних громад у контексті сталого розвитку. Підкреслимо, що саме якість інституціонального середовища визначає спроможність цих проектів генерувати інновації, масштабувати успішні практики та забезпечувати довгострокову соціальну результативність.

Дослідження Г. Пилипенко, Ю. Пилипенко, Н. Ушенко, С. Кожемякіної, В. Савченко, О. Маклюк, О. Болотної, М. Костюк [7–10], свідчать, що соціальні інновації сприяють підвищенню якості життя населення, оскільки підтримують розвиток локальних ініціатив, здатних залучати інвестиції та формувати нові соціальні стандарти, відіграють важливу роль у зміцненні інституціонального середовища та формуванні ефективних механізмів реалізації складних соціальних завдань. Дослідження М. Деліні та М. Аксентюк [11] засвідчують, що в умовах війни соціальна відповідальність бізнесу набуває нових форм, а соціальні проекти виконують функцію стабілізації та підтримки інвестиційної активності на рівні громад.

Отже, наведені теоретичні положення задають фундаментальну методологічну рамку, у межах якої соціальні проекти розглядаються як результат взаємодії інституціонального середовища, інноваційних практик та інвестиційного потенціалу держави й громад. Така перспектива дає можливість глибше зрозуміти механізми впровадження соціальних змін, визначити чинники результативності проектних рішень та оцінити їхній системний вплив на підвищення соціальної стійкості. Водночас, слід підкреслити, що в сучасних дослідженнях недостатньо комплексного аналізу, який би поєднував міжнародний досвід із національними стратегіями модернізації соціальної політики.

Постановка завдання. Метою статті є з'ясування ролі соціальних проєктів як інструменту інноваційної соціальної політики на основі аналізу міжнародного досвіду та окреслення можливостей їх адаптації до українського контексту в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У глобальному вимірі соціальні проєкти розглядаються як стратегічний інструмент реалізації інноваційної соціальної політики, спрямованої на підвищення соціальної згуртованості, подолання нерівності та розвиток людського капіталу. У XXI столітті відбувається зсув від традиційної моделі соціального захисту до проєктно-орієнтованого підходу, який базується на партнерстві держави, бізнесу та громадянського суспільства [12]. Міжнародний досвід свідчить, що соціальні проєкти є не просто інструментом підтримки вразливих груп населення, а каталізатором інституційних змін і соціальних інновацій. Заданий вектор дозволяє перетворювати соціальну політику з компенсаторної на проактивну, засновану на партнерстві, довірі та інноваційному управлінні.

Практики в ЄС свідчать, що соціальні проєкти інтегровані у стратегію Europe 2030 і ґрунтуються на принципах соціальних інновацій, інклюзивного зростання та участі громадян у прийнятті рішень [13]. Особливої уваги надано ініціативам, що підтримують працевлаштування молоді, гендерну рівність, розвиток соціальних підприємств і зелену економіку. Наприклад, програма European Social Fund Plus (ESF+) фінансує тисячі локальних проєктів у сферах освіти, зайнятості, інтеграції осіб з інвалідністю та цифрової інклюзії. Ця програма базується на принципах результативності, тобто ключовими індикаторами (KPI) виступають кількість створених робочих місць, рівень соціальної інтеграції та довгостроковий соціально-економічний ефект [13; 14]. Іншою показовою ініціативою є European Pillar of Social Rights, що передбачає розбудову системи соціальних гарантій через проєктні інструменти, орієнтовані на зміцнення людського потенціалу.

У США соціальні проєкти формують основу державної та муніципальної соціальної політики. Ключовими механізмами є public-private partnerships (PPP), інноваційні грантові програми (Social Innovation Fund, Community Development Block Grants) та інвестиційні моделі Social Impact Bonds, що передбачають фінансування соціальних ініціатив за результатами їх ефективності [15]. Американський підхід відзначається орієнтацією на вимірюваність і сталість результатів: соціальні проєкти мають чітко визначені метрики ефективності – від скорочення рівня безробіття до зниження показників бездомності чи бідності. Водночас, значна частина соціальних проєктів реалізується через мережі неурядових організацій, університетів і місцевих фондів, що сприяє розвитку соціального капіталу та підвищенню довіри до інституцій [15; 16]. Слід зазначити, що певним обмеженням є те, що комерціалізація соціального впливу іноді зменшує соціальну глибину програм, а ефективність вимірюється переважно кількісними показниками, що не завжди враховують довгостроковий соціальний ефект.

Латинська Америка демонструє іншу логіку розвитку соціальних проєктів, зумовлену структурними соціально-економічними викликами: бідністю, нерівністю доходів, урбанізацією та регіональними контрастами. В цих країнах соціальні проєкти стають інструментом державної політики боротьби з бідністю, розвитку освіти та підвищення соціальної мобільності. Вагомим прикладом є програма Bolsa Família у Бразилії [17], яка спрямована на умовні грошові трансфери для малозабезпечених сімей із дітьми, що поєднує соціальну допомогу з вимогою відвідування школи та вакцинації. Цей проєкт свідчить, що адресні соціальні програми можуть мати значний макроекономічний ефект, сприяючи зменшенню бідності та підвищенню рівня освіти. Іншим інноваційним прикладом є Start-Up Chile, що став каталізатором розвитку соціальних стартапів і міжнародної співпраці у сфері соціальних інновацій. Латиноамериканська модель поєднує елементи державного патерналізму та інноваційного підприємництва, але значна частина проєктів реалізується за підтримки міжнародних організацій (Inter-American Development Bank, UNDP, NESST). Перевагою латиноамериканської моделі є орієнтація на соціальну інклюзію шляхом зайнятості. Слід підкреслити, що головним викликом залишається нестабільність інституційного середовища та залежність від зовнішнього фінансування.

Соціальні проєкти в Азійському регіоні дедалі частіше розглядаються як каталізатор інклюзивного розвитку. У Південній Кореї та Японії значну роль відіграють урядові програми підтримки соціальних інновацій, орієнтовані на розвиток технологічних рішень для вирішення соціальних проблем, від догляду за літніми людьми до екологічних ініціатив [18; 19]. В Індонезії та В'єтнамі соціальні проєкти реалізуються через партнерства держави з міжнародними організаціями (UNDP, World Bank, ADB), що забезпечує фінансову підтримку та обмін інституційними практиками [20; 21]. Характерною рисою азійських моделей є акцент на «community-based projects», де громади виступають не лише бенефіціарами, а й активними учасниками планування, реалізації та моніторингу програм. Це сприяє підвищенню їх стійкості та масштабованості.

Узагальнення цих особливостей дозволило сформулювати порівняльну характеристику ключових моделей соціальних проєктів у різних регіонах світу, що представлено в табл. 1.

Компаративний аналіз (табл. 1) дозволяє виявити спільні риси та відмінності у регіональних моделях взаємодії соціальних проєктів та соціальної політики. У Європі соціальні проєкти мають

форму інституціоналізованої державної політики. Американська система відзначається підприємницькою гнучкістю та аналітичним підходом до оцінки результатів на базі ринково-орієнтованих фінансових механізмів. Латиноамериканські країни фокусуються на соціальній справедливості та участі громад, тоді як азійські – на поєднанні соціальних інновацій з технологічним розвитком, громадських ініціативах із потужним соціально-культурним компонентом. Незважаючи на різну природу моделей, їх об'єднує орієнтація на інноваційність, міжсекторальне партнерство та сталий соціальний ефект. Ці три елементи формують методологічне ядро сучасної соціальної політики, у межах якої соціальні проекти виконують функції не лише соціальної допомоги, а й економічної трансформації через розвиток людського капіталу, підприємництва й участі громад.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика моделей соціальних проєктів у різних регіонах світу

Регіон	Інституційна основа	Фінансові механізми	Управлінські моделі	Інноваційні практики та результати
Європейський Союз (ЄС)	ґрунтується на політиці соціальної економіки ЄС, програмі <i>European Pillar of Social Rights</i> ; державна підтримка через Європейський соціальний фонд (ESF) та <i>EaSI</i>	Багаторівневе фінансування: гранти ЄС, державні субсидії, партнерські фонди, соціальні інвестиції	Партнерство між урядами, неурядовими організаціями та місцевими громадами; широке застосування механізму <i>Public-Private Partnership (PPP)</i>	Соціальні інновації, інтеграція осіб з інвалідністю, розвиток соціальних підприємств і місцевих соціальних сервісів
Північна Америка (США, Канада)	Законодавча база соціальних інновацій (<i>Social Innovation Fund, Canada's Social Finance Strategy</i>); активна участь громадського сектору	Благодійні фонди, соціальні облигації, венчурна філантропія, корпоративна соціальна відповідальність (CSR)	Управління через мережеві структури (<i>network governance</i>), децентралізація рішень, участь громад	Технологічні інновації у сфері освіти та охорони здоров'я, розвиток імпакт-інвестування, створення екосистем соціального бізнесу
Азія (Японія, Південна Корея, Індія)	Державні програми соціального підприємництва, підтримка соціальних стартапів; роль міжнародних організацій (<i>UNDP, ADB</i>)	Мікрофінансування, державно-приватні фонди, цифрові платформи для краудфандингу	Комбінація державного планування й громадських ініціатив; стратегічне партнерство з університетами та корпораціями	Інновації у сфері зайнятості молоді, освіти, екологічних проєктів; створення «смарт-спільнот» та соціальних технологій
Латинська Америка (Бразилія, Чилі, Колумбія)	Соціальні програми, орієнтовані на боротьбу з бідністю (<i>Bolsa Família, Chile Solidario</i>); активність муніципалитетів	Державні програми мікрокредитування, партнерство з міжнародними фондами (<i>IDB, World Bank</i>)	Децентралізоване управління, соціальні хаби, участь громад у моніторингу проєктів	Успішна інтеграція вразливих груп, розвиток жіночого підприємництва, розширення цифрової інклюзії

Джерело: складено авторами за [12–21]

Для України важливо врахувати міжнародний досвід впровадження соціальних проєктів та формування соціальної політики для розробки моделі, яка поєднуватиме державну підтримку, громадську участь та економічну стійкість. Така логіка формування соціальних проєктів спостерігається на практиці більшості розвинених країн, де соціальна політика поступово еволюціонувала від пасивних форм підтримки до інноваційних, проєктно-орієнтованих механізмів розвитку.

Система соціальної політики України в останні роки зазнала глибоких структурних трансформацій, зумовлених поєднанням воєнних викликів, економічної турбулентності та потребою адаптації до стандартів ЄС. Ключовими пріоритетами залишаються соціальний захист вразливих груп, відновлення людського капіталу, підвищення інклюзивності ринку праці та розвиток місцевих громад. Водночас, сучасний етап формування соціальної політики суттєво ускладнюється руйнуванням інституціонального середовища, масштабною міграцією населення, дефіцитом ресурсів та зміною структури соціальних потреб. У таких умовах особливої ваги набуває впровадження проєктно-

орієнтованих механізмів, здатних мобілізувати інвестиції, генерувати інновації та підсилювати інвестиційний потенціал громад.

Українська соціальна політика сьогодні складається з кількох взаємопов'язаних блоків, які визначають логіку її модернізації. Перший блок включає систему соціальних трансфертів і державних виплат та виконує стабілізаційну функцію й забезпечує підтримку домогосподарств у періоди різких соціально-економічних коливань. Другий блок акумулює політику зайнятості, яка включає програми перекваліфікації, стимулювання підприємництва, створення робочих місць для ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та людей з інвалідністю. Третій блок – це мережа соціальних послуг, що поступово переходить до децентралізованої моделі з розвитком локальних програм догляду, реабілітації, психологічної підтримки й соціальної адаптації. Четвертий блок формує інституційна інфраструктура, до якої входять центральні органи влади, громади, неурядові організації та міжнародні інституції, що забезпечують формування політики, фінансування, впровадження та моніторинг.

У цьому контексті соціальні проекти перестають бути допоміжним інструментом і трансформуються у стратегічну основу реалізації соціальної політики. Вони забезпечують поєднання системних реформ із практичними інноваційними рішеннями, що впроваджуються на рівні громад та локальних інституцій. На відміну від традиційних адміністративних механізмів, проектно-орієнтовані моделі забезпечують оперативність реагування, гнучкість управління, можливість залучення міжнародних інвестицій і формування мультиплікативних ефектів для місцевої економіки. Соціальні проекти створюють середовище соціальних інновацій, в якому громади, бізнес і громадянське суспільство виступають активними учасниками соціальних змін.

З огляду на міжнародний досвід (практики ЄС, USAID, UNDP та Світового банку), соціальні проекти в Україні демонструють значний потенціал для відбудови соціальної інфраструктури та активізації людського капіталу. Проекти в Україні на кшталт, EU4Recovery, UNDP Recovery and Peacebuilding та USAID, засвідчують, що їхня результативність зростає за умови інтеграції в місцеві стратегії розвитку та наявності інституційної спроможності громад до впровадження інноваційних рішень. Саме тому соціальні проекти спрямовані на створення робочих місць, підтримку малого бізнесу, розвиток соціальних послуг та реінтеграцію ветеранів.

Вагомим інструментом розвитку соціальної політики в Україні є також програми Erasmus+, які не лише підтримують академічну мобільність, але й сприяють формуванню компетентностей у сфері соціальних інновацій, інклюзії та сталого розвитку. Особливе значення мають проекти напряму Jean Monnet, що забезпечують адаптацію європейських практик у сфері соціальної інтеграції та інституційного врядування. У цьому контексті показовим є проєкт Модуль Жана Моне «Практики соціальної та економічної інклюзії в ЄС», який реалізується в НУБіП України, спрямований на формування нових знань та інструментів для впровадження інклюзивної політики на національному рівні. Результати цього модуля підсилюють спроможність університетських та місцевих спільнот розробляти й реалізовувати соціальні проекти, що відповідають стандартам ЄС та сприяють розбудові інноваційного інституціонального середовища в Україні.

На основі проведеного аналізу можна виокремити три фундаментальні функції соціальних проектів, які визначають їхню ключову роль у соціальній політиці. По-перше, інвестиційний вимір, що передбачає мобілізацію фінансових, людських та організаційних ресурсів у соціальну сферу. По-друге, інноваційний вимір, який полягає у формуванні нових моделей соціальної взаємодії, цифрових рішень та інклюзивних сервісів. По-третє, інституційно-стабілізаційний вимір, що зміцнює спроможність державних і місцевих інституцій забезпечувати сталі соціальні послуги.

Узагальнення цих положень свідчить, що саме соціальні проекти повинні становити концептуальну основу формування інноваційної соціальної політики України, оскільки вони поєднують можливості залучення міжнародних ресурсів, розвиток людського капіталу та створення стійких інституцій. У перспективі такі підходи здатні забезпечити перехід до проактивної моделі соціальної політики, орієнтованої на інклюзивність, партнерство та довгостроковий соціально-економічний ефект.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження свідчить, що соціальні проекти у глобальному вимірі трансформуються з інструментів підтримки вразливих груп у стратегічний механізм інноваційної соціальної політики, який здатний поєднувати інституційні, економічні та соціальні цілі. Порівняльний аналіз практик ЄС, США, Латинської Америки та Азії свідчить, що результативність соціальних проектів визначається якістю інституціонального середовища, наявністю партнерських моделей та використанням інноваційних фінансових інструментів. У всіх регіонах виявляється спільна тенденція до інтеграції соціальних інновацій, децентралізації управління та залучення громад до планування і моніторингу проектів. Водночас моделі суттєво відрізняються за акцентами: європейська – інституціоналізована і соціально орієнтована, американська – підприємницька та вимірювана, азійська – технологічна, а латиноамериканська – інклюзивна та спрямована на зменшення бідності. Застосування цих міжнародних підходів доводить, що соціальні проекти формують нові напрями інвестицій у людський капітал, розширюють можливості регіонального розвитку та підтримують трансформацію соціальної політики. Український контекст підтверджує, що в умовах війни та відбудови саме проектно-

орієнтована модель здатна забезпечити гнучкість, масштабованість і партнерську взаємодію між державою, громадами та міжнародними інституціями. Соціальні проекти виконують функцію інституційного та економічного каталізатора, сприяючи модернізації соціальної політики, зміцненню людського капіталу та розвитку інноваційних практик на місцевому рівні. Таким чином, соціальні проекти становлять основу сучасної траєкторії соціальних реформ і відіграють ключову роль у формуванні стійкої, інклюзивної та інноваційної моделі соціальної політики України.

* Стаття виконана в рамках імплементації проєкту Модуль Жана Моне «Практики соціальної та економічної інклюзії в ЄС» за підтримки Еразмус+, 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Література

1. Sen A. Development as Freedom. New York : Alfred A. Knopf, 1999. 366 p.
2. Hemerijck A., Ronchi S., Plavgo I. Social investment as a conceptual framework for analysing well-being returns and reforms in 21st century welfare states. *Socio-Economic Review*. 2023. Vol. 21. № 1. P. 479-500. URL: <https://cadmus.eui.eu/entities/publication/a0aedc9d-3706-58d1-8517-cabd3276ba58> (дата звернення: 14.06.2025).
3. Social Economy and the COVID-19 Crisis: Current and Future Roles. Paris : OECD Publishing, 2020. URL: https://www.oecd.org/en/publications/social-economy-and-the-covid-19-crisis-current-and-future-roles_f904b89f-en/full-report.html (дата звернення: 14.06.2025).
4. Defourny J., Nyssens M. Fundamentals for an International Typology of Social Enterprise Models. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 2017. Vol. 28. № 6. P. 2469-2497. DOI: 10.1007/s11266-017-9884-7.
5. European Commission. *Social Enterprises and their Ecosystems in Europe. Comparative synthesis report* / Carlo Borzaga, Giulia Galera, Barbara Franchini, Stefania Chiomento, Rocío Nogales and Chiara Carini. Luxembourg : Publications Office of the European Union. URL: https://base.socioeco.org/docs/social_enterprises_and_their_ecosystems_in_europe._comparative_synthesis_report.pdf (дата звернення: 14.06.2025).
6. Mulgan G. Social Innovation: How Societies Find the Power to Change. Bristol : Policy Press, Park Hill, 2019. DOI: 10.2307/j.ctvs89dd3.
7. Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. Соціально-відповідальна поведінка бізнесу: сутність та умови формування в Україні. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2014. № 4(48). С. 28-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2014_4_6 (дата звернення: 14.06.2025).
8. Ушенко Н. В., Кожемякіна С. М., Тупіка А. С. Соціальні інновації та соціальна відповідальність: як людський чинник впливає на сталий розвиток міста. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2024. № 14. Т. 2. С. 439-447. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0239>.
9. Савченко В. Ф., Маклюк О. В. Інноваційні підходи до розвитку соціальної сфери України. *Економічний форум*. 2021. № 2. С. 154-163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2021_2_22 (дата звернення: 16.06.2025).
10. Болотна О. В., Костюк М. К. Соціальні інновації як інструмент підвищення якості життя населення України. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 10. С. 510-517.
11. Dielini M., Aksentiuk M. Social responsibility of business under the war conditions. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4602> (дата звернення: 17.06.2025).
12. Borrás S., Edquist C. Holistic innovation policy: Theoretical foundations, policy problems, and instrument choices. Oxford University Press. 2019. DOI: 10.1093/oso/9780198809807.001.0001.
13. European Commission. Europe 2030 Strategy: A Union that Strives for More. Brussels: EU Publications, 2024. URL: https://commission.europa.eu/system/files/2020-04/political-guidelines-next-commission_en_0.pdf (дата звернення: 01.07.2025).
14. European Commission. European Social Fund Plus (ESF+) 2021–2027: Investing in People. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2021. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/22eff113-678a-11eb-aeb5-01aa75ed71a1?utm> (дата звернення: 01.07.2025).
15. White House. Social Innovation Fund. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/administration/eop/sicp/initiatives/social-innovation-fund?utm> (дата звернення: 04.07.2025).
16. Center for American Progress. Fact Sheet: Social Impact Bonds in the United States. URL: <https://www.americanprogress.org/article/fact-sheet-social-impact-bonds-in-the-united-states/> (дата звернення: 04.07.2025).
17. Database on the coverage of the “Bolsa-Família” conditioning cash-transfer program: Brazil, 2005 to 2021 / Alves R. F. S. et al. BMC Research Notes, 2021. URL: <https://www.researchgate.net/publication/>

356586604_Database_on_the_coverage_of_the_Bolsa-Familia_conditioning_cashtransfer_program_Brazil_2005_to_2021 (дата звернення: 11.07.2025).

18. Ho J.Y., Yoon S. Ambiguous roles of intermediaries in social entrepreneurship: The Case of Social Innovation System in South Korea. *Technological Forecasting and Social Change*. 2022. Vol. 175. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521007551?utm_source=science (дата звернення: 12.07.2025).

19. BRIDGE Program: Social Implementation of R&D. *Cabinet Office, Government of Japan*. URL: https://www8.cao.go.jp/cstp/bridge/index.html?utm_source=science (дата звернення: 18.07.2025).

20. Vietnam Inclusive Innovation Project (VIIP). *World Bank*. URL: https://documents1.worldbank.org/curated/en/691701468128098878/pdf/741010PAD0P121010Box374388B00OUO090.pdf?utm_source=science (дата звернення: 10.07.2025).

21. Annual Report 2018. *PT SMI*. URL: https://www.ptsmi.co.id/cfind/source/files/annual-report/annual-report-pt-smi-2018.pdf?utm_source=science (дата звернення: 10.07.2025).

References

1. Sen, A. (1999), *Development as Freedom*, Alfred A. Knopf, New York, USA, 366 p.
2. Hemerijck, A., Ronchi, S. and Plavgo, I. (2023), "Social investment as a conceptual framework for analysing well-being returns and reforms in 21st century welfare states", *Socio-Economic Review*, Vol. 21, no. 1, pp. 479-500, available at: <https://cadmus.eui.eu/entities/publication/a0aedc9d-3706-58d1-8517-cabd3276ba58> (access date June 14, 2025).
3. OECD (2020), *Social Economy and the COVID-19 Crisis: Current and Future Roles*, OECD Publishing, available at: https://www.oecd.org/en/publications/social-economy-and-the-covid-19-crisis-current-and-future-roles_f904b89f-en/full-report.html (access date June 14, 2025).
4. Defourny, J. and Nyssens, M. (2017), "Fundamentals for an International Typology of Social Enterprise Models", *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, Vol. 28, no. 6, pp. 2469–2497, DOI: 10.1007/s11266-017-9884-7.
5. European Commission (2020), *Social Enterprises and their Ecosystems in Europe. Comparative synthesis report*, Authors: Carlo Borzaga, Giulia Galera, Barbara Franchini, Stefania Chiomento, Rocío Nogales and Chiara Carini, Luxembourg. Publications Office of the EU, available at: https://base.socioeco.org/docs/social_enterprises_and_their_ecosystems_in_europe._comparative_synthesis_report.pdf (access date June 14 2025).
6. Mulgan, G. (2019), *Social Innovation: How Societies Find the Power to Change*. Bristol University Press, England, DOI: 10.2307/j.ctvs89dd3.
7. Pylypenko, H. and Pylypenko, Yu. (2014), Socially responsible business behavior: essence and conditions of formation in Ukraine, *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 4 (48), pp. 28-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2014_4_6 (access date June 14, 2025).
8. Ushenko, N.V., Kozhemiakina, S.M. and Tupika, A.S. (2024), "Social innovation and social responsibility: how the human factor affects sustainable city development", *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal ekonomichnykh ta finansovykh innovatsii*, vol. 2, no. 14, pp. 439-447, available at: DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0239>
9. Savchenko, V.F. and Makliuk, O.V. (2021), "Innovative approaches to the development of the social sphere of Ukraine", *Ekonomichnyi forum*, no. 2, pp. 154-163, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2021_2_22 (access date June 16, 2025).
10. Bolotna, O.V. and Kostyuk, M.K. (2017), "Social innovations as the instrument of Ukrainian population quality of life upgrading", *Ekonomika i suspilstvo*, iss. 10, pp. 510–517.
11. Dielini, M. and Aksentiuk, M. (2024), "Social responsibility of business under the war conditions", *Ekonomika i suspilstvo*, no. 66, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4602> (access date June 17, 2025).
12. Borrás, S. and Edquist, C. (2019), *Holistic innovation policy: Theoretical foundations, policy problems, and instrument choices*. Oxford University Press, DOI: 10.1093/oso/9780198809807.001.0001
13. European Commission (2024), *Europe 2030 Strategy: A Union that Strives for More*. Brussels : EU Publications, available at: https://commission.europa.eu/system/files/2020-04/political-guidelines-next-commission_en_0.pdf (access date July 01, 2025).
14. European Commission (2021), *European Social Fund Plus (ESF+) 2021–2027: Investing in People*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, available at: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/22eff113-678a-11eb-aeb5-01aa75ed71a1?utm_source=op.europa.eu (access date July 01, 2025).
15. White House. Social Innovation Fund, available at: https://obamawhitehouse.archives.gov/administration/eop/sicp/initiatives/social-innovation-fund?utm_source=op.europa.eu (access date July 04, 2025).

16.Center for American Progress. Fact Sheet: Social Impact Bonds in the United States, available at: <https://www.americanprogress.org/article/fact-sheet-social-impact-bonds-in-the-united-states/> (access date July 04, 2025).

17.Alves, R.F.S. et al. (2021), Database on the coverage of the “Bolsa-Família” conditioning cash-transfer program: Brazil, 2005 to 2021. BMC Research Notes, available at: https://www.researchgate.net/publication/356586604_Database_on_the_coverage_of_the_Bolsa-Familia_conditioning_cashtransfer_program_Brazil_2005_to_2021 (access date July 11, 2025).

18.Ho, J.Y. and Yoon, S. (2022), “Ambiguous roles of intermediaries in social entrepreneurship: The Case of Social Innovation System in South Korea”, *Technological Forecasting and Social Change*, Volume 175, available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521007551?um> (access date July 12, 2025).

19.Cabinet Office, Government of Japan. BRIDGE Program: Social Implementation of R&D, available at: https://www8.cao.go.jp/cstp/bridge/index.html?utm_source (access date July 18, 2025).

20.World Bank. Vietnam Inclusive Innovation Project (VIIP), available at: https://documents1.worldbank.org/curated/en/691701468128098878/pdf/741010PAD0P121010Box374388B00UO090.pdf?utm_source (access date July 10, 2025)

21.PT SMI. Annual Report 2018, available at: https://www.ptsmi.co.id/cfind/source/files/annual-report/annual-report-pt-smi-2018.pdf?utm_source (access date July 10, 2025).

Шинкарук Л.В., Прущівська Е.В., Бондаренко Л.А.

СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Мета. З'ясування ролі соціальних проєктів як інструменту інноваційної соціальної політики на основі аналізу міжнародного досвіду та окреслення можливостей їх адаптації до українського контексту в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Методика дослідження. У процесі дослідження застосовано системний підхід, структурно-функціональний аналіз і компаративний метод для виявлення закономірностей розвитку соціальних проєктів у різних регіонах світу (ЄС, США, Азія, Латинська Америка). Використано контент-аналіз нормативно-правових документів, стратегічних програм міжнародних організацій (EU, UNDP, OECD, World Bank) та національних актів України з метою оцінки інституційного середовища реалізації соціальних проєктів. Емпіричну основу склали статистичні звіти, аналітичні огляди та практики реалізації проєктів у соціальній сфері, що дозволило визначити їхню результативність та інноваційний потенціал. Узагальнення результатів дає змогу окреслити стратегічні підходи до формування соціальної політики на основі соціальних проєктів та їх ефективною інтеграції в національну систему.

Результати дослідження. Встановлено, що соціальні проєкти виступають стратегічним інструментом модернізації соціальної політики, забезпечуючи інноваційний характер соціальних змін, стійкість інституцій та залучення інвестицій у людський капітал. У країнах ЄС їх реалізація базується на високому рівні інституціоналізації та партнерстві з громадами. У Сполучених Штатах акцент робиться на застосуванні підприємницьких інструментів, використанні імпакт-фінансування та системній оцінці результативності соціальних проєктів. В азієських країнах провідну роль відіграють моделі, засновані на інтеграції цифрових рішень та підходів «community-based», що забезпечують активну участь локальних спільнот. У Латинській Америці соціальні проєкти формуються переважно в межах програм подолання бідності та інклюзивного розвитку, орієнтованих на зменшення структурної нерівності. Для України соціальні проєкти набувають критичного значення в умовах війни та післявоєнної відбудови, оскільки забезпечують підтримку вразливих груп, розвиток соціальної інфраструктури, реінтеграцію ветеранів, стимулювання підприємництва та залучення міжнародних ресурсів. Аналіз дозволив виокремити три фундаментальні функції соціальних проєктів у сучасних стратегіях розвитку, які охоплюють: інвестиційний вимір (передбачає мобілізацію фінансових та інституційних ресурсів), інноваційний вимір (формує нові моделі соціальної взаємодії) та інституційно-стабілізаційний вимір (забезпечує зміцнення спроможності громад і державних інституцій). Узагальнення цих положень дає підстави стверджувати, що саме соціальні проєкти повинні становити концептуальну основу формування інноваційної соціальної політики України та визначати її стратегічні орієнтири в умовах трансформаційних викликів.

Наукова новизна результатів дослідження. Наукова новизна полягає у комплексній інтеграції міжнародного і національного досвіду соціальних проєктів у межах єдиної концептуальної моделі, яка включає інституційний, інноваційний та інвестиційний виміри. На відміну від попередніх досліджень, запропонована інтерпретація розглядає соціальні проєкти не лише як соціально орієнтовані заходи, а як механізм системної трансформації соціальної політики та формування нового інституційного середовища. Створено типологію міжнародних регіональних моделей та визначено перспективи їх адаптації для України з урахуванням воєнних ризиків, демографічних змін і потреб післявоєнної відбудови.

Практична значущість результатів дослідження. Отримані результати можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування для розробки соціальних програм і проєктів, спрямованих на підтримку людського капіталу та посилення соціальної інклюзії. Соціальні проєкти виступають інструментом формування інноваційної соціальної політики та модернізації соціальних послуг в умовах післявоєнної відбудови. Запропоновані підходи створюють основу проєктно-орієнтованої моделі соціальної політики з інтеграцією інноваційності, партнерства та сталого соціально-економічного ефекту.

Ключові слова: соціальні проєкти, соціальна політика, інвестиції, інновації, інституціональне середовище, міжнародний досвід, країни світу, інклюзія, зайнятість, людський капітал, післявоєнна відбудова.

Shynkaruk L.V., Prushkivska E.V., Bondarenko L.A.

SOCIAL PROJECTS AS A TOOL OF INNOVATIVE SOCIAL POLICY: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL CONTEXT

Purpose. The aim of the article is to determine the role of social projects as a tool for innovative social policy based on an analysis of international experience and to outline the possibilities for their adaptation to the Ukrainian context in the conditions of military and post-war transformations.

Methodology of research. The research uses a systematic approach, structural-functional analysis and a comparative method to identify patterns in the development of social projects in different regions of the world (EU, USA, Asia, Latin America). Content analysis of regulatory and legal documents, strategic programmes of international organisations (EU, UNDP, OECD, World Bank) and national acts of Ukraine was used to assess the institutional environment for the implementation of social projects. The empirical basis consisted of statistical reports, analytical reviews and practices of implementing projects in the social sphere, which made it possible to determine their effectiveness and innovative potential. The generalisation of the results makes it possible to outline strategic approaches to the formation of social policy based on social projects and their effective integration into the national system.

Findings. It has been established that social projects are a strategic tool for modernising social policy, ensuring the innovative nature of social change, institutional stability and investment in human capital. In EU countries, their implementation is based on a high level of institutionalisation and partnership with communities. In the United States, the emphasis is on the use of entrepreneurial tools, impact financing and systematic evaluation of the effectiveness of social projects. In Asian countries, models based on the integration of digital solutions and community-based approaches that ensure the active participation of local communities play a leading role. In Latin America, social projects are mainly developed within the framework of poverty reduction and inclusive development programmes aimed at reducing structural inequality. For Ukraine, social projects are of critical importance in the context of war and post-war reconstruction, as they provide support to vulnerable groups, develop social infrastructure, reintegrate veterans, stimulate entrepreneurship and attract international resources. The analysis identified three fundamental functions of social projects in contemporary development strategies, covering the investment dimension, which involves the mobilisation of financial and institutional resources; the innovation dimension, which shapes new models of social interaction; and the institutional and stabilisation dimension, which strengthens the capacity of communities and state institutions. A synthesis of these provisions gives grounds to assert that social projects should form the conceptual basis for shaping Ukraine's innovative social policy and determine its strategic guidelines in the context of transformational challenges.

Originality. The scientific novelty lies in the comprehensive integration of international and national experience of social projects within a single conceptual model that includes institutional, innovative and investment dimensions. Unlike previous studies, the proposed interpretation considers social projects not only as socially oriented measures, but as a mechanism for the systemic transformation of social policy and the formation of a new institutional environment. A typology of international regional models has been created and the prospects for their adaptation to Ukraine have been identified, taking into account military risks, demographic changes and the needs of post-war reconstruction.

Practical value. The results obtained can be used by state authorities and local self-government bodies to develop social programmes and projects aimed at supporting human capital and strengthening social inclusion. Social projects are a tool for shaping innovative social policy and modernising social services in the context of post-war reconstruction. The proposed approaches create the basis for a project-oriented model of social policy with the integration of innovation, partnership and sustainable socio-economic impact.

Key words: social projects, social policy, investment, innovation, institutional environment, international experience, countries of the world, inclusion, employment, human capital, post-war reconstruction.

Дата надходження рукопису: 11.08.2025

Дата прийняття рукопису до друку: 08.09.2025

Дата публікації: 30.09.2025